

การวิจัยสถาบัน : เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์กร

ทรงธรรม วีระกุล*

ความนำ

การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ ความถูกต้อง ในสิ่งที่ต้องการศึกษา มีการรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การวิเคราะห์และตีความหมายของผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญของการวิจัย คือ การได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่ต้องการศึกษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เป็นการกระทำอย่างมีระบบที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ การวิจัยเกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่สำคัญ 2 ประการ คือ การวิจัยเพื่อความรู้ทางวิชาการ และการวิจัยประยุกต์ ซึ่งเป็นการวิจัยที่นำผลมาใช้ในการปฏิบัติโดยตรง

ในปัจจุบันหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการวิจัยประยุกต์ที่เน้นการนำผลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานและองค์กรโดยตรงและทำอย่างต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการวิจัยในลักษณะต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งเรามักจะเรียกการวิจัยในลักษณะนี้ว่า “การวิจัยสถาบัน” ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาเองก็ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยสถาบัน โดยพิจารณาได้จากการที่มีการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการวิจัยสถาบันโดยตรง มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรทำงานวิจัยสถาบัน โดยมีการให้ทุนสนับสนุน รวมทั้งการมีเครือข่ายการวิจัยสถาบัน เป็นต้น ผลที่ได้จากการวิจัยสถาบันนอกจากจะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันแล้วยังเป็นผลงานทางวิชาการที่สามารถนำไปใช้ในการขอรับการประเมินเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพของผู้ทำวิจัยได้อีกทางหนึ่ง (วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2549 : 1 – 2) นอกจากนี้ใน ความหมายเพื่อการประกันคุณภาพการวิจัยสถาบัน หมายถึง การดำเนินงานวิจัยเชิงประเมินเกี่ยวกับองค์กร เพื่อใช้ผลการวิจัยเชิงประเมินนั้นมาประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบายและแผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ขององค์กรนั้นต่อไป รวมทั้งมีการกำหนดให้การวิจัยสถาบันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการองค์กร (สำนักวิจัยสถาบันและประเมินผล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 2549 : 1)

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสมาคมวิจัยสถาบันขึ้นแล้วเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2543 โดยมี ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน เป็นนายกสมาคมและผู้ริเริ่มจัดตั้งในนามสมาคมวิจัยสถาบันและพัฒนา อุดมศึกษา (Association of Institutional Research and Higher Education Development)

ในบทความนี้ผู้เขียนในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นของการวิจัยสถาบันที่จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์กร จึงเน้นการนำเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยสถาบันในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจได้ตามสมควร

แนวคิดและหลักการทั่วไป

ธรรมชาติของการวิจัยสถาบัน มีแนวคิดหรือปรัชญาในการวิจัย ดังนี้

1. เป็นการวิจัยในหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยทั่วไป
2. เป็นการวิจัยตามขอบเขต ลักษณะ หน้าที่ หรือโครงสร้างของงานที่รับผิดชอบ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นใน แต่ละองค์กรหรือสถาบันนั้น ๆ

*นักวิชาการชำนาญการพิเศษ, หัวหน้าหน่วยวิจัยสถาบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ

3. เป็นการทําวิจัยทั้งปัญหาเฉพาะหน้าที่ หรือการวางนโยบายหรือแผนระยะยาวของสถาบัน
 4. ผลงานการวิจัยสถาบัน ไม่เพียงแต่จะนำมาแก้ไขปัญหาหรือกำหนดนโยบายหรือพัฒนาองค์กรหรือสถาบันนั้น ๆ เท่านั้น แต่อาจนำไปเป็นแนวทางในการวิจัยสถาบันอื่น ๆ ได้
 5. คณะผู้วิจัยเป็นบุคลากร นักวิจัย หรือนักวิชาการ ที่สังกัดอยู่ภายในหน่วยงานหรือสถาบันนั้น ๆ (เว้นแต่จะมีที่ปรึกษาจากภายนอกร่วมด้วยก็ได้)
 6. คณะผู้วิจัยควรเป็นนักวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ จิตวิทยา สถิติ สังคมวิทยา มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย หรือการปกครอง เป็นต้น
 7. แนวคิดหรือเป้าหมายหลักของการวิจัยสถาบัน คือ ให้สามารถนำข้อมูลหรือข้อค้นพบต่าง ๆ จากการวิจัยไปใช้ประกอบในการแก้ปัญหา กำหนดนโยบายพัฒนาสถาบัน หรือตัดสินใจในสถานการณ์ที่คับขัน เป็นต้น
- กล่าวโดยสรุป หลักการทั่วไปของการวิจัยสถาบันควรมีลักษณะดังนี้
1. ใช้ระยะสั้น หวังผลเร็ว เพราะต้องการใช้ข้อมูล อาจจะไม่เกิน 6 เดือน
 2. ขั้นตอนการนำเสนอโครงการต้องรวดเร็ว ไม่มีขั้นตอนมาก อาจเขียนโครงการประมาณ 1 – 2 เดือน รวมถึงขั้นตอนการพิจารณา และการอนุมัติด้วย
 3. งบประมาณต้องอนุมัติเร็ว และเพียงพอ
 4. ผู้ทำการวิจัยสถาบันต้องได้รับการลดภาระงานอื่น ๆ ให้น้อยลง เพราะการดำเนินการอาจจะไม่ทันกับระยะเวลาที่กำหนด และอาจส่งผลกระทบต่อข้อมูลที่จะนำไปใช้ประโยชน์
 5. ผู้ทำการวิจัยอาจจะวิจัยเดี่ยวหรือวิจัยเป็นทีมวิจัยก็ได้
 6. อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ และคนต้องมีความพร้อม

(สำนักวิจัยสถาบันและประเมินผล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 2549 : 1 – 2)

การวิจัยสถาบันหากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการวิจัยในงานประจำของสถาบันนั่นเอง ซึ่งจะมีประโยชน์ในแง่ของการปรับปรุงและพัฒนางานประจำที่ทำอยู่ทุกวันด้วย โดยสามารถนำงานที่ทำอยู่มาใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการวางแผนการวิจัย เปรียบเทียบวิธีการทำงานระหว่างวิธีการทำงานที่ใช้กันอยู่เดิมกับวิธีการที่คิดขึ้นหรือประยุกต์จากที่ผู้อื่นคิดไว้แล้ว ซึ่งเชื่อว่าน่าจะเป็นวิธีการที่ดีกว่าเดิมในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า ใช้เวลาน้อยกว่า ลดขั้นตอนลง และปลอดภัยกว่า เป็นต้น หากมีการวางแผนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ป้องกันอคติได้อย่างรัดกุม มีการตั้งคำถามวิจัยอย่างชัดเจน มีการประมวลผลอย่างน่าเชื่อถือ และได้ข้อสรุปใหม่จากงานวิจัย ก็จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสถาบันได้ (วิจารณ์ พานิช. 2546 : 91)

นอกจากนี้ หลักการสำคัญของการวิจัยสถาบันคือจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานปกติ แต่จะต้องเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารจัดการของสถาบันที่เกิดขึ้นเป็นวงจรของการพัฒนาสถาบันนั้น ๆ จึงจะทำให้ผู้ทำวิจัยเกิดความรู้สึกว่าการวิจัยสถาบันไม่ได้เป็นเรื่องยาก น่าเบื่อ และสร้างภาระให้มากขึ้นกว่างานที่ทำอยู่ตามปกติ แต่ตรงกันข้ามกลับทำให้เกิดความรู้สึกสนุกกับการทำงานและเกิดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือสถาบันจะได้งานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยสถาบัน โดยทั่วไปสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

1. วิจัยเพื่อแก้ปัญหา เมื่อสถาบันมีปัญหาหรืออุปสรรค จำเป็นต้องมีการวิจัย สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ติดตาม และปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของสถาบัน เช่น ปัญหาหนักศึกษาที่ลาออกกลางคัน ปัญหาหนักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบันน้อย เป็นต้น
2. วิจัยเพื่อการตัดสินใจ ในกรณีที่ไม่มีปัญหา แต่ต้องการตัดสินใจในบางเรื่อง เช่น การขยายวิทยาเขต การเปิดหลักสูตรใหม่ เป็นต้น หากมีผลงานวิจัยที่มีข้อมูลสนับสนุนและยืนยันได้ก็จะทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. วิจัยเพื่อวางแผนอนาคตเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานของสถาบันได้อย่างเหมาะสม เช่น การศึกษาแนวโน้มทางเศรษฐกิจ แนวโน้มทางสังคม แนวโน้มของนักศึกษา และแนวโน้มของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสถาบัน เป็นต้น

4. วิจัยเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึง เพราะสถาบันอุดมศึกษาจะคงอยู่ได้ด้วยคุณภาพและความเป็นเลิศ ปัจจุบันมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งจะดำเนินการในเรื่องการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา อย่างน้อย 5 ปี ต่อครั้ง สถาบันจึงต้องมีการประเมินคุณภาพภายในของตนเอง โดยการทําวิจัยสถาบันควบคู่ไปกับการดำเนินการเรื่องอื่น ๆ ด้วย

สรุปได้ว่าการวิจัยสถาบันในสถาบันอุดมศึกษาเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกำลังออกนอกระบบ และสภาพการแข่งขันระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนมีสูง ดังนั้น การวิจัยสถาบันจึงเป็นการเตรียมฐานข้อมูล เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสถาบันใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงาน ทำให้สถาบันรู้จักศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และที่สำคัญ คือ การวิจัยสถาบัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และความเป็นเลิศให้กับสถาบันอุดมศึกษา (ภัทรพรรณ เล้าภิรามย์. 2544 : 1) รวมทั้งทำให้เกิดการบูรณาการระหว่างการวิจัยและการเรียนการสอนซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา เมื่อเกิดปัญหาหรือต้องการพัฒนา การเรียนการสอนสามารถใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา แล้วจึงนำเอาผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งถือเป็นวงจรของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ต่อสถาบันเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังสามารถใช้การวิจัยสถาบันเป็นเครื่องมือในการพัฒนาภารกิจด้านอื่น ๆ ของสถาบัน อุดมศึกษา เช่น การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

ลักษณะของการวิจัยสถาบัน

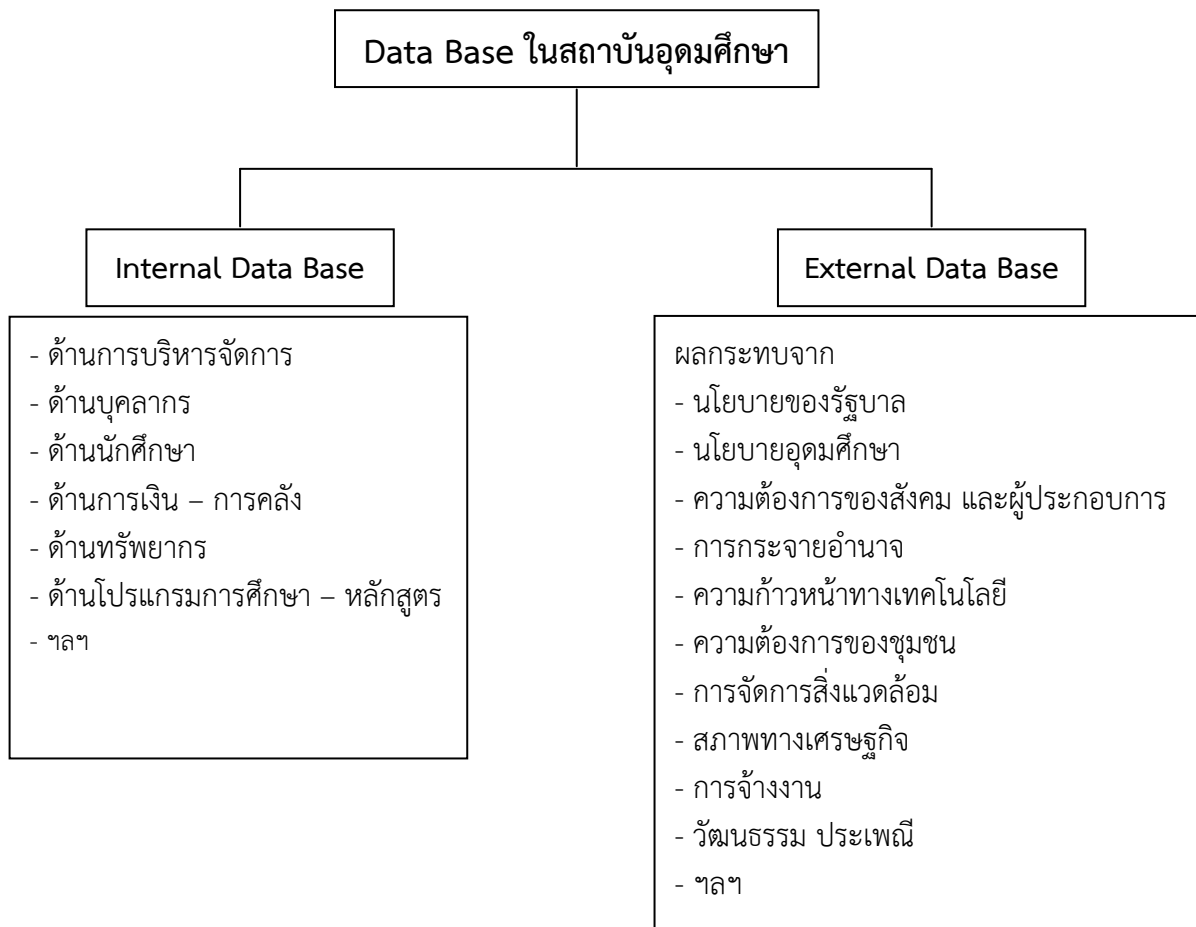
การดำเนินการวิจัยสถาบันเป็นการสลับกันระหว่างการทำงานของกระบวนการต่อไปนี้ (สำนักวิจัยสถาบัน และประเมินผล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 2549 : 2)

1. การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือ R&D คือ การวิจัยที่มุ่งพัฒนานวัตกรรมที่เป็นทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพงาน โดยผลลัพธ์ของการวิจัยจะปรากฏให้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ผลการวิจัยประเภทสื่อ/ชิ้นงาน (Material) และประเภทแบบหรือวิธีการทำงาน (Procedure / Process)

2. การพัฒนาและวิจัย (Development and Research) หรือ D&R คือ การเน้นการพัฒนามากกว่าการวิจัย โดยถือว่าการวิจัยเป็นเพียงส่วนน้อยของกระบวนการพัฒนา

ทั้งนี้ ในกระบวนการของการวิจัยสถาบัน ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทันสมัย และตรงเวลา โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ไม่ควรมีเฉพาะข้อมูลภายใน แต่ควรมีข้อมูลภายนอกด้วย ข้อมูลภายในอาจประกอบด้วยข้อมูลนักศึกษามหาวิทยาลัย บุคลากร หลักสูตร การเงินการคลัง โปรแกรม หลักสูตร และทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวก ที่สำคัญจะต้องพัฒนาฐานข้อมูลให้เหมาะสมกับการศึกษาวิเคราะห์ในประเภทต่าง ๆ ตลอดจนต้องมีการนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ การวางแผน และการประเมินผลของสถาบันให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

ตัวอย่างข้อมูลที่ควรศึกษาในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา

ที่มา : สมาคมนักวิจัยในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ (2548)

การวิจัยสถาบันเครื่องมือสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

หน่วยงานหรือองค์กรในอุดมคติ คือ องค์กรแห่งการเรียนรู้ คนที่ทำงานในองค์กรนอกจากทำงานตามหน้าที่แล้วยังมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการทำงาน ทำให้ผู้ทำงานได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การวิจัยสถาบันซึ่งเป็นการวิจัยในงานประจำจึงน่าจะเป็นกิจกรรมที่ดีที่สุดที่เป็นเครื่องมือสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเป็นเครื่องมือพัฒนาบุคลากรขององค์กรควบคู่ไปด้วยกัน

กิจกรรมเพื่อการพัฒนาภายในลักษณะของ QCC (Quality Control Circle) QA (Quality Assurance) QI (Quality Improvement) TQC (Total Quality Control) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการคิด การปรึกษาหารือกันในกลุ่ม ตัดสินใจเลือกดำเนินการพัฒนางานและเป้าหมายของการพัฒนา ทาวิธีการพัฒนางาน ดำเนินการพัฒนางาน เก็บข้อมูลก่อนและหลังการพัฒนางานเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนางาน หากมองในความหมายที่กว้างก็คือ การวิจัยอย่างง่ายนั่นเอง กิจกรรมเหล่านี้คือกระบวนการพัฒนาบุคลากร และมีส่วนเสริมสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน (วิจารณ์ พานิช. 2546 : 91 – 92)

การวิจัยสถาบันกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ในความหมายเพื่อการประกันคุณภาพ การวิจัยสถาบัน หมายถึง การดำเนินงานวิจัยเชิงประเมินเกี่ยวกับองค์กรเพื่อใช้ผลการวิจัยเชิงประเมินนั้นมาประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบายและแผน วิทยุทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ขององค์กร การวิจัยเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงเพราะสถาบันอุดมศึกษาจะคงอยู่ได้ด้วยคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ ปัจจุบันมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งจะดำเนินการในเรื่องการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา อย่างน้อย 5 ปี ต่อครั้ง สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีการประเมินคุณภาพภายในของตนเองโดยการทำวิจัยสถาบันควบคู่ไปกับการดำเนินการเรื่องอื่น ๆ ด้วย ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการยืนยันและตรวจสอบกับผลการประเมินเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในมุมมองของการประกันคุณภาพ การวิจัยสถาบันมีบทบาทและมีส่วนสนับสนุนงานด้านการประกันคุณภาพ ดังนี้

1. ช่วยสร้างชุดของข้อมูลหลักฐานที่หลากหลายและน่าเชื่อถือให้แก่งานประกันคุณภาพของสถาบัน
2. ช่วยชี้ให้เห็นผลลัพธ์ / ผลกระทบของงานด้านต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสถาบัน
3. ช่วยสร้างระบบงานบริหารและวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการตรวจสอบตนเอง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีให้แก่ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบัน

นอกจากนี้ มิติใหม่ที่น่าสนใจและสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการวิจัยสถาบันต่อการประกันคุณภาพ กล่าวคือการวิจัยสถาบันจะเป็นการสร้างฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพของสถาบันนั้น ๆ โดยควรจะมีการวิจัยสถาบันเพื่อสร้างฐานข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องและรองรับตามเกณฑ์มาตรฐาน ปัจจัยคุณภาพ และตัวบ่งชี้ที่สถาบันกำหนดหรือตามที่หน่วยงานภายนอกที่จะมาประเมินสถาบันกำหนดขึ้น หากสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมก็จะส่งผลให้ระบบการประกันคุณภาพของสถาบันเกิดความเข้มแข็งและประสบผลสำเร็จตามตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป : การวิจัยสถาบันเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาองค์กร

การวิจัยสถาบันเป็นเสมือนกระจกส่องดูตนเองว่าได้ปฏิบัติหรือบริหารจัดการสถาบันตามนโยบาย วิทยุทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ที่สถาบันได้กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด มีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานเจ้าสังกัดของสถาบันนั้น ๆ หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้มีข้อมูลสำหรับใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล รวมทั้งเป็นวงจรของการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด จึงกล่าวได้ว่า การวิจัยสถาบันเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร และขณะเดียวกันก็เป็นช่องทางในการส่งเสริมให้บุคลากรผู้ทำงานวิจัยสถาบันได้พัฒนาศักยภาพทางวิชาการและมีโอกาสความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเองควบคู่ไปด้วยกับการพัฒนาองค์กรด้วย

ดังนั้น องค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา สภาสถาบันและผู้บริหารทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยดำเนินการพร้อม ๆ กันไปกับการกระตุ้นให้บุคลากรได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวิจัยสถาบัน มีการทำงานวิจัยอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และที่สำคัญต้องเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งจะส่งผลให้สถาบันเกิดการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดนิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- ภัทรพรรณ เล้านิรัมย์. (2544). เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การวิจัยสถาบันกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน”. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2549, จาก http://www.spa.ac.th/~patrapan/Tip1_46.html
- วิจารณ์ พานิช. (2546). การบริหารงานวิจัย : แนวคิดจากประสบการณ์ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2551). การวิจัยสถาบันกับการประกันคุณภาพการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2552, จาก http://www.rdi.ku.ac.th/index_Manual/Manual_Kurdi/Document_confer&meeting/Year48/01-January/08.ppt.
- วิทยาลัยนวัตกรรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2549). การวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยฯ. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2549, จาก www.cie.tu.ac.th/research.shtml
- สมาคมนักวิจัยในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ. (2548). สรุปสาระสำคัญจากโครงการฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยสถาบัน (การวิจัยองค์กร) Institution Research. วันที่ 13 – 15 ธันวาคม 2548 ณ โรงแรมริชมอนด์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : สมาคมฯ.
- สำนักวิจัยสถาบันและประเมินผล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2549). การวิจัยสถาบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยฯ. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2549, จาก http://ireo.bu.ac.th/1html_81.html

